

Sygn. akt II CSK 465/19

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Z.
przy uczestnictwie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w W., Z. M. , W. K., S.
S., T. S. , W. S., K. P. , M. P. , W. F., M. K. , H. R. , G. P. , K. W. , S. W. W., W. F.
, K. C. , M. K. , A. K. , G. F. , A. K. , M. M., G. B. , R. B. , B. B. , J. B. , A. P. , E. S. ,
K. K. , J. B. , E. B. , P. W. , M. C. , A. K. , E. S. , H. P. , S. K. , I. K. , P. S. , M. S. i
A. S.

o zasiedzenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 lipca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w P.

z dnia 3 sierpnia 2018 r., sygn. akt XV Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 3 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację wnioskodawcy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Z. od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z 27 września 2017 r. w sprawie o zasiedzenie.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła wnioskodawczyni, powołując się na naruszenie § 1 ust. 1 w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. w sprawie przekazywania nieruchomości rolnych i niektórych innych nieruchomości położonych na terenie

gromad pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej, art. 172 § 1 i 2 k.c., art. 336 k.c., art. 339 k.c., art. 2 ust. 3 k.p.c., art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

4. Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania,

zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przysądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Ze względu na odmienny cel instytucji przysądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszoną i rozpoznawaną nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

5. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i potrzebę rozstrzygnięcia wątpliwości, czy w sprawie o stwierdzenie nabycia nieruchomości w drodze zasiedzenia sąd jest związany ostateczną decyzją administracyjną wydaną na podstawie § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. w sprawie przekazywania nieruchomości rolnych i niektórych innych nieruchomości położonych na terenie gromad pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej w zakresie jakim decyzją tą została przekazana część nieruchomości niebędąca własnością państwową oraz niebędąca własnością jednostek gospodarki uspołecznionej.

Wniosła również o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Podała, że w aktach sprawy postępowania administracyjnego prowadzonego przez Kierownika Urzędu Rejonowego w P. pod sygn. (...) znajduje się decyzja Naczelnika Powiatu P. z 7 stycznia 1974 r. (w rzeczywistości zapewne z 7 stycznia 1975 r.), którą uchylono decyzją z 27 listopada 1974 r. co do przekazania gruntów przez PFZ we wsi Z., gmina S, powiat P., na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w P.. Sąd drugiej instancji w momencie wyrokowania dysponował decyzją z 7 stycznia 1974 r.,

jednak nie dokonał jej oceny, a także nie rozważył jej znaczenia dla wyniku niniejszej sprawy.

6. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11, niepubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie "istotne".

Skarżąca nie spełniła powyższych wymagań. Przedstawiona przez nią problematyka nie ma waloru istotnego zagadnienia prawnego, z uwagi na to, że Sąd drugiej instancji, w ślad za Sądem Rejonowym, nie rozważał - wbrew prezentowanemu przez skarżącą pogładowi - swojego „związania” wskazaną w skardze decyzją z 27 listopada 1974 r. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w okresie od 27 listopada 1974 r. do 6 października 1997 r. wnioskodawczyni była posiadaczem zależnym nieruchomości, a jej władanie gruntem miało źródło w stosunku prawnym nieodpłatnego trwałego użytkowania, wykreowanym decyzją z 27 listopada 1974 r. Decyzja ta została wyeliminowana z obrotu prawnego decyzją administracyjną z 6 października 1997 r. Jednocześnie Sąd Okręgowy wskazał, że z zebranego materiału dowodowego nie wynikało, by w okresie od 27 listopada 1974 r. do 6 października 1997 r. skarżąca jednoznacznie i wyraźnie uzewnętrzniała wobec właściciela gruntu swoją wolę władania nieruchomością jak właściciel.

Dopiero gdyby tego rodzaju jednoznaczne uzewnętrznienie rzeczywiście miało miejsce, byłaby podstawa do rozważania ewentualnych skutków prawnych takiego oświadczenia. Jak podał Sąd drugiej instancji, skoro z prawidłowo zebranego materiału dowodowego nie wynikało, że tego rodzaju uzewnętrznienie woli samoistnego posiadania miało miejsce, nie ma wątpliwości co do kwalifikacji relacji wnioskodawczyni wobec nieruchomości w okresie do 6 października 1997 r. jako posiadania zależnego. Tego rodzaju posiadanie ze swej istoty nie może prowadzić do zasiedzenia. Ocena decyzji z 27 listopada 1974 r. nie miała więc kluczowego znaczenia dowodowego w sprawie, w której prowadzone zostało rozległe postępowanie dowodowe. Wobec powyższych ustaleń rozstrzygnięcie przedstawionego przez skarżącą zagadnienia nie może być uznane za istotne dla sprawy i jako takie nie spełnia wymagań określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

7. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywiście naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, by była ona uzasadniona w stopniu oczywistym. Skarżąca podała, że Sąd drugiej instancji w momencie orzekania dysponował decyzją z 7 stycznia 1974 r. (zapewne z 7 stycznia 1975 r.), jednak nie dokonał jej oceny,

a także nie rozważył jej znaczenia dla wyniku niniejszej sprawy. Nie wskazała jednakże konkretnie jakie przepisy prawa zostały naruszone, w jaki sposób i że naruszenie to miało charakter kwalifikowany, prowadzący do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Należy wskazać, że na podaną wyżej okoliczność skarżąca nie powoływała się ani w apelacji, ani na żadnym etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji. Negatywnie należy ocenić przedstawienie jej na etapie postępowania kasacyjnego. Analiza skargi kasacyjnej wykazuje, że skarżąca dąży do uzyskania kontroli kasacyjnej, a nie wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).